

UCHWAŁA
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 13 maja 2021 r.

**w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks
postępowania cywilnego**

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Senat wnosi do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego.

Jednocześnie upoważnia pana senatora Aleksandra Pocięja do reprezentowania Senatu w pracach nad projektem.

MARSZAŁEK SENATU

Tomasz GRODZKI

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego

Art. 1. W ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1575, 1578 i 2320 oraz z 2021 r. poz. 11) wprowadza się następujące zmiany:

1) po art. 829 dodaje się art. 829¹–829⁴ w brzmieniu:

„Art. 829¹. Jeżeli zobowiązanym jest rolnik prowadzący gospodarstwo rolne, egzekucji nie podlegają również:

- 1) stado podstawowe zwierząt gospodarskich:
 - a) bydła mlecznego,
 - b) bydła mięsnego,
 - c) koni,
 - d) kóz,
 - e) owiec,
 - f) świń,
 - g) drobiu,
 - h) zwierząt futerkowych,
 - i) innych gatunków, stanowiących podstawę produkcji zwierzęcej w gospodarstwie rolnym dłużnika;
- 2) zwierzęta gospodarskie, poza stadem podstawowym, w drugiej połowie okresu ciąży i w okresie odchowu potomstwa oraz źrebięta do 6 miesięcy, cielęta do 4 miesięcy, jagnięta do 3 miesięcy, prosięta do 2 miesięcy i koźlęta do 5 miesięcy;
- 3) stado użytkowe drobiu, co do którego zawarto umowę na dostawę ptaków z tego stada lub produktów pochodzących od tych ptaków;
- 4) zwierzęta futerkowe, co do których hodowca zawarł umowę na dostawę skór tych zwierząt;
- 5) rodziny pszczoły miodnej (*Apis mellifera*) wraz z zasiedlonymi przez te rodziny ulami;
- 6) podstawowe maszyny, narzędzia i urządzenia rolnicze, w liczbie niezbędnej do pracy w gospodarstwie, w tym ciągniki rolnicze z maszynami i sprzętem

- współpracującym, samobieżne maszyny rolnicze niezbędne do uprawy, pielęgnacji, zbioru i transportu ziemiopłodów;
- 7) silosy na zboża i pasze;
 - 8) zapasy paliwa i części zamienne, niezbędne do normalnej pracy ciągnika i maszyn rolniczych, na okres niezbędny do zakończenia cyklu produkcyjnego;
 - 9) materiał siewny, zboże i inne ziemiopłody niezbędne do siewów lub sadzenia w gospodarstwie rolnym dłużnika, w ilości niezbędnej w danym roku gospodarczym;
 - 10) zapasy opału na okres 6 miesięcy;
 - 11) nawozy, środki ochrony roślin oraz środki wspomagające uprawę roślin, w ilości niezbędnej na dany rok gospodarczy dla gospodarstwa rolnego dłużnika;
 - 12) zapasy paszy i ściółki dla inwentarza wymienionego w pkt 1–4, do najbliższych zbiorów;
 - 13) podstawowy sprzęt techniczny, niezbędny do zakończenia cyklu danej technologii produkcji w przypadku gospodarstwa specjalistycznego;
 - 14) zaliczki na poczet dostaw produktów rolnych;
 - 15) budynki gospodarcze i grunty rolne, niezbędne do hodowli zwierząt w proporcji uzależnionej od wielkości stada podstawowego i niezbędnej nadwyżki inwentarza;
 - 16) budynki gospodarcze magazynowe, składowe, przechowalnie oraz szklarnie, tunele foliowe i inspekty do prowadzenia produkcji roślinnej w gospodarstwie rolnym wraz z wyposażeniem.

Art. 829². § 1. Niezależnie od wyłączeń, o których mowa w art. 829¹, egzekucji nie podlegają nadwyżka inwentarza żywego ponad stado podstawowe oraz przedmioty, o których mowa w art. 829¹ pkt 6, 8, 9, 11–13 i 15, ponad ilości wymienione w tych przepisach, jeżeli komornik, po zasięgnięciu opinii izby rolniczej właściwej ze względu na położenie gospodarstwa rolnego dłużnika, uzna je za niezbędne do prowadzenia tego gospodarstwa.

§ 2. Komornik, w terminie 3 dni po dokonaniu zajęcia, występuje do izby rolniczej, właściwej ze względu na położenie gospodarstwa rolnego dłużnika, z wnioskiem o wydanie, w terminie 21 dni, opinii, o której mowa w § 1. Do czasu wydania opinii komornik wstrzymuje się z dokonaniem czynności egzekucyjnych dotyczących nadwyżki inwentarza oraz przedmiotów, o których mowa w art. 829¹ pkt 6, 8, 9, 11–13 i 15.

§ 3. W razie uznania nadwyżki inwentarza żywego oraz przedmiotów, o których mowa w art. 829¹ pkt 6, 8, 9, 11–13 i 15, za niezbędne do prowadzenia gospodarstwa rolnego, komornik umarza postępowanie egzekucyjne w tym zakresie.

Art. 829³. Zajęte zwierzęta hodowlane w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 10 grudnia 2020 r. o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich (Dz. U. z 2021 r. poz. 36) wyłącza się spod egzekucji, jeżeli nie mogą być sprzedane osobie, która wykaże, że posiada gospodarstwo rolne, w którym istnieją warunki do dalszej hodowli tych zwierząt.

Art. 829⁴. § 1. W sprawach o egzekucję alimentów lub renty mającej charakter alimentów, jak również w sprawach o egzekucję należności powstałych w związku z pracą zarobkową, wykonywaną w gospodarstwie rolnym dłużnika, nie stosuje się przepisów art. 829¹ pkt 1, 3–5 i 14 oraz art. 829².

§ 2. Przepisu § 1 nie stosuje się do egzekucji świadczeń zaległych za okres dłuższy niż 6 miesięcy. Jeżeli jednak w toku egzekucji doszło do sprzedaży rzeczy ruchomej albo przejęcia jej na własność przez wierzyciela, a rzecz sprzedana lub przejęta przekracza wartość świadczeń za okres do 6 miesięcy, nadwyżkę zalicza się na poczet pozostałych świadczeń.”;

2) uchyla się art. 830.

Art. 2. Do postępowań egzekucyjnych wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 3. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

1. Cel projektowanej ustawy

Przedkładany projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego jest inspirowany postulatem zawartym w indywidualnej petycji wniesionej do Senatu, oznaczonej nr P9-43/19.

Autor petycji wystąpił z propozycją nowelizacji ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (dalej jako k.p.c.). Jego zdaniem, określenie zwierząt oraz przedmiotów należących do rolnika prowadzącego gospodarstwo, które nie podlegają egzekucji, stanowi materię ustawową. Tymczasem aktualnie problematyka ta jest normowana wyłącznie przepisami rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie określenia przedmiotów należących do rolnika prowadzącego gospodarstwo, które nie podlegają egzekucji (Dz. U. poz. 1385). Zdaniem autora petycji, nowe przepisy powinny być wzorowane na art. 8a ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz.U. z 2019 r. poz. 1438, z późn. zm.).

Argumenty przedstawione w uzasadnieniu petycji należy, co do zasady, uznać za trafne. W szczególności trzeba zgodzić się z poglądem, iż w świetle wymogów konstytucyjnych wszelkie wyłączenia spod egzekucji dotyczące zwierząt i rzeczy ruchomych potrzebnych do prowadzenia gospodarstwa rolnego muszą być regulowane na poziomie ustawowym. Po pierwsze, nie ulega wątpliwości, iż rozporządzenie jest aktem normatywnym, który może służyć jedynie wykonaniu ustawy, a nie ją zastępować, uzupełniać bądź też modyfikować przyjęte w niej rozwiązania. Jak wynika z bogatego orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego poświęconego zagadnieniu relacji między ustawą a rozporządzeniem, udzielenie przez ustawodawcę upoważnienia do wydania rozporządzenia może odnosić się tylko do „*spraw rodzajowo jednorodnych z tymi, które reguluje ustawa, lecz które nie mają zasadniczego znaczenia z punktu widzenia założeń ustawy i dlatego nie zostały unormowane w niej wyczerpująco, a są niezbędne do realizacji norm ustawy*” (tak już w orzeczeniu z dnia 22 kwietnia 1987 r., sygn. K 1/87, które nadal pozostaje w pełni aktualne). Art. 92 ust. 1 Konstytucji przesądza poza tym, że upoważnienie do wydania rozporządzenia ma określać organ właściwy, zakres spraw przekazanych do uregulowania oraz wytyczne dotyczące treści aktu. Stopień precyzji wymagany przez ustawę zasadniczą wyklucza zatem tzw. upoważnienia blankietowe tudzież niekompletne. Przepisy upoważniające obarczone tego typu wadą, czyli zwłaszcza naruszające wymóg szczególności pod względem przedmiotowym lub treściowym, nie czynią zadość wyżej przywołanemu

wzorcowi konstytucyjnemu (por. np. wyrok z dnia 26 kwietnia 2004 r., sygn. K 50/02).

Po drugie, sama delimitacja materii ustawowej i podustawowej, musi być dokonywana przede wszystkim z uwzględnieniem zasady sformułowanej przez sąd konstytucyjny, wedle której *„im silniej regulacja ustawowa dotyczy kwestii podstawowych dla pozycji jednostki (podmiotów podobnych), tym szersza musi być regulacja ustawowa i tym mniej miejsca pozostaje dla odesłań do aktów wykonawczych. W tych kwestiach, jeżeli ustawodawca korzysta z owych odesłań, to musi znacznie dokładniej wyznaczyć treść przyszłych rozporządzeń”* (wyrok z dnia 31 marca 2009 r., sygn. K 28/08). Nieprzekraczalną granicę dla cedowania przez parlament funkcji prawodawczych na organy władzy wykonawczej wyznaczają przy tym te przepisy Konstytucji, które przewidują wprost, że ograniczenia wolności lub praw następują w drodze ustawy (zob. chociażby art. 22, art. 41 ust. 1 czy też art. 64 ust. 3). Ponadto, zgodnie z regułą wyrażoną w art. 31 ust. 3 Konstytucji, ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób; ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw.

Odnosząc powyższe tak do samego art. 830 k.p.c., jak i do wydanego na jego podstawie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie określenia przedmiotów należących do rolnika prowadzącego gospodarstwo, które nie podlegają egzekucji, można postawić tezę, że obowiązujący stan prawny nie odpowiada standardom wyznaczonym w art. 92 ust. 1, a także w art. 31 ust. 3 w związku z art. 45 ust. 1 oraz art. 64 ust. 1 Konstytucji. Stosownie bowiem do powołanego art. 830 k.p.c., Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa oraz Ministrem Finansów jest obowiązany określić w rozporządzeniu, jakie przedmioty należące do rolnika prowadzącego gospodarstwo nie podlegają egzekucji. To upoważnienie nie dość, że nie zawiera żadnych wytycznych co do treści aktu wykonawczego (*notabene* wytyczne takie trudno byłoby też zrekonstruować w oparciu o inne przepisy k.p.c.), to przekazuje do uregulowania na poziomie podustawowym kwestie, które rzutują zarówno na prawo do sądu w tym jego aspekcie, który wiąże się z gwarancją wykonania prawomocnego orzeczenia, jak i na ochronę praw majątkowych wierzyciela, który decyduje się na wszczęcie egzekucji sądowej przeciwko rolnikowi prowadzącemu gospodarstwo rolne. Co więcej: część postanowień rozporządzenia z dnia 5 lipca 2017 r. wykracza poza przytoczoną delegację. Już sam fakt, że w analizowanym akcie wykonawczym wymieniono zwierzęta może wywoływać poważne zastrzeżenia, skoro w polskim porządku prawnym zwierzęta – jako istoty żyjące, zdolne do odczuwania cierpienia – nie są uznawane za rzeczy (patrz art. 1 ust. 1 ustawy z dnia

21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt, Dz. U. z 2020 r. poz. 638), a w art. 830 k.p.c. jest mowa jedynie o „przedmiotach” (według słownikowej definicji, przedmiot to „rzecz postrzegana zmysłami jako odrębny element rzeczywistości, wytwór pracy ludzkiej” – Słownik języka polskiego, PWN, wyd. I, t. II, s. 921). Również mechanizm opisany w § 2 rozporządzenia, tj. możliwość wprowadzenia dalszych wyłączeń od egzekucji na mocy decyzji komornika podejmowanej po zasięgnięciu opinii izby rolniczej właściwej ze względu na położenie gospodarstwa rolnego dłużnika, wywołuje istotne wątpliwości co do zgodności z zakresem przedmiotowym upoważnienia ustawowego, a do tego można mu wręcz zarzucić swoistą sprzeczność z zakazem subdelegacji wysłowionym w art. 92 ust. 2 Konstytucji.

Dlatego – po rozważeniu petycji oraz stanowiska przedstawicieli resortu odpowiedzialnego za rolnictwo i rozwój wsi – proponuje się „przeniesienie” do ustawy rozwiązań, które do tej pory były zawarte w akcie rangi podustawowej, i jednocześnie uchylenie art. 830 k.p.c. W następstwie projektowanej zmiany regulacje dotyczące zwierząt i przedmiotów należących do rolnika prowadzącego gospodarstwo rolne, które nie podlegają egzekucji, odzyskają walor konstytucyjności, a ściślej: zostaną usystematyzowane odpowiednio do wymagań płynących z wymienionych wcześniej wzorców (art. 92 ust. 1 oraz art. 31 ust. 3 w związku z art. 45 ust. 1 i art. 64 ust. 1 Konstytucji). Uchwalenie przedkładanego projektu ustawy przyczyni się zarazem do większej koherencji systemu prawa, albowiem – jak to słusznie skonstatował autor petycji – w przypadku postępowania egzekucyjnego w administracji ustawodawca już na poziomie ustawy określił te zwierzęta i rzeczy ruchome, które są wyłączone spod egzekucji w razie skierowania jej przeciwko rolnikowi prowadzącemu gospodarstwo rolne.

2. Różnice między obowiązującym a projektowanym stanem prawnym

Treść proponowanych przepisów art. 829¹–829⁴ k.p.c. (art. 1 pkt 1 projektu) niemal wiernie odzwierciedla postanowienia rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie określenia przedmiotów należących do rolnika prowadzącego gospodarstwo, które nie podlegają egzekucji. Zmiany wprowadzone w tym zakresie ograniczają się głównie do korekt o charakterze redakcyjnym, w tym zwłaszcza uwzględniają konieczność dostosowania odesłań, oraz terminologicznym (art. 1 pkt 1 projektu, art. 829³). Wyjątkiem jest rozwiązanie zawarte w projektowanym art. 829² § 2 zdanie pierwsze k.p.c. (art. 1 pkt 1 projektu), które w porównaniu z § 2 ust. 2 zdanie pierwsze rozporządzenia z dnia 5 lipca 2017 r. zakłada wydłużenie (z 14 do 21 dni) terminu wyznaczonego izbom rolniczym na wydanie opinii w przedmiocie zasadności wyłączenia spod egzekucji nadwyżki inwentarza żywego bądź

przedmiotów w ilości większej niż wynika to z przepisów art. 829¹ k.p.c. Ponadto w treści projektowanej ustawy nie znalazł się odpowiednik § 5 rozporządzenia z dnia 5 lipca 2017 r., gdyż – w ocenie Senatu – wywodzona z tego przepisu norma w praktyce może pozbawiać jakiegokolwiek doniosłości ochronę wynikającą z pozostałych przepisów statuujących ograniczenia egzekucji skierowanej przeciwko rolnikowi prowadzącemu gospodarstwo rolne (powołany § 5 przewiduje, iż regulacji określających wyłączenia spod egzekucji nie stosuje się „w razie równoczesnego skierowania egzekucji do wszystkich nieruchomości wchodzących w skład gospodarstwa rolnego prowadzonego przez dłużnika”).

Podkreślenia wymaga też okoliczność, że projektodawcy nie zdecydowali się na pełną realizację postulatów zgłoszonych w petycji. Mianowicie: autor petycji wnioskował, aby nowym regulacjom ustawowym nadać brzmienie analogiczne do art. 8a ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Jednak nie może umknąć uwadze, że przepis ten został dodany ustawą z dnia 6 września 2001 r. o zmianie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 125, poz. 1368) i zasadniczo od 30 listopada 2001 r. (data wejścia w życie wskazanej noweli) nie podlegał modyfikacjom. Można więc przyjąć, iż w mniejszym stopniu odpowiada realiom funkcjonowania współczesnych gospodarstw rolnych niż rozporządzenie wydane 5 lipca 2017 r. – por. np. projektowany art. 829¹ pkt 1 i 6 *versus* art. 8a § 1 pkt 1, 2, 4, 8–10. Dodatkowo należy zauważyć, że proponowane przepisy, w brzmieniu odwzorowującym obowiązujące regulacje z rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości, będą komplementarne w stosunku do wyłączeń od egzekucji objętych art. 829 k.p.c. (zob. w szczególności pkt 2–4 w tym przepisie).

Projekt zakłada uchylenie art. 830 k.p.c. (art. 1 pkt 2), jako że wraz unormowaniem w ustawie wszystkich zagadnień, które do tej pory były regulowane rozporządzeniem, przepis ten w istocie stanie się zbędny. Tym samym z dniem wejścia w życie projektowanej nowelizacji moc obowiązującą utraci także wielokrotnie już wspomniane rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie określenia przedmiotów należących do rolnika prowadzącego gospodarstwo, które nie podlegają egzekucji.

Niemniej, aby nie zmieniać zasad prowadzenia egzekucji w sposób, który mógłby być zaskoczeniem dla ich uczestników, a w szczególności negatywnie odbić się na prawach wierzyciela, w projektowanym art. 2 zaproponowano rozwiązanie intertemporalne polegające na stosowaniu przepisów dotychczasowych do spraw w toku.

Zgodnie z art. 3 projektu, nowe przepisy wejdą w życie po upływie standardowego okresu spoczywania ustawy przewidzianego w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r.

o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1461).

3. Konsultacje

Nadesłane w ramach konsultacji opinie i uwagi są zamieszczone na senackiej stronie internetowej. Wyniki konsultacji przedstawiono w Ocenie Skutków Regulacji.

4. Oświadczenie o zgodności z prawem Unii Europejskiej

Projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Tytuł projektu: <i>ustawa o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego</i>	Data sporządzenia: 14 maja 2021 r.
Przedstawiciel wnioskodawcy: Senator Aleksander Pociąg	Źródło: petycja
Osoby odpowiedzialne za projekt w Biurze Legislacyjnym: Katarzyna Konieczko, wicedyrektor, tel. 22 694 9011, w zakresie OSR: Marian Fałek, główny ekspert, tel. 22 694 9082	Nr druku: 222, 222 S, 222 X

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Zgodnie z obowiązującymi przepisami określenie zwierząt oraz przedmiotów należących do rolnika prowadzącego gospodarstwo, które nie podlegają egzekucji, normuje wyłącznie *rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie określenia przedmiotów należących do rolnika prowadzącego gospodarstwo, które nie podlegają egzekucji* (Dz. U. poz. 1385). Podstawę do wydania tego rozporządzenia stanowił art. 830 *ustawy z dnia 17 listopada 1964 – Kodeks postępowania cywilnego*.

Zdaniem autora petycji wniesionej do Senatu (P9-43/19) kwestie uregulowane powołanym rozporządzeniem stanowią materię ustawową. Wszelkie wyłączenia spod egzekucji dotyczące zwierząt i rzeczy ruchomych potrzebnych do prowadzenia gospodarstwa rolnego powinny być uregulowane na poziomie ustawy, w związku z czym autor petycji zaproponował nowelizację *ustawy z dnia 17 listopada 1964 – Kodeks postępowania cywilnego*.

Art. 92 ust. 1 Konstytucji stanowi, że upoważnienie do wydania rozporządzenia ma określać organ właściwy, zakres spraw przekazanych do uregulowania, a ponadto wytyczne dotyczące treści aktu. Przepis ten formułuje jednak nie tylko wymóg szczegółowości pod względem tak podmiotowym, przedmiotowym, jak i treściowym, ale determinuje również relację między ustawą a rozporządzeniem, przesądzając że to ostatnie ma służyć wykonaniu ustawy. Ustawodawca nie może wobec tego przekazywać do uregulowania w rozporządzeniu zagadnień, które powinny być unormowane na poziomie ustawowym (np. gdy chodzi o ograniczenia praw lub wolności zagwarantowanych w ustawie zasadniczej), ani tym bardziej takich, które nie mieszczą się w zakresie przedmiotowym ustawy. Wielokrotnie na ten temat wypowiedział się też Trybunał Konstytucyjny, w którego orzecznictwie można znaleźć szereg wskazówek odnośnie do wymagań stawianych upoważnieniom ustawowym oraz co do charakteru rozporządzenia jako aktu wykonawczego.

Odnosząc zasady przewidziane w art. 92 ust. 1 Konstytucji do art. 830 *ustawy z dnia 17 listopada 1964 – Kodeks postępowania cywilnego*, jak i do wydanego na jego podstawie rozporządzenia, można postawić tezę, że obowiązujący stan prawny nie czyni zadość temu wzorcowi. Omawiany stan rzeczy nie odpowiada także innym standardom konstytucyjnym, a mianowicie tym wyznaczonym przez art. 45 ust. 1 oraz art. 64 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3. Upoważnienie zawarte w art. 830 nie dość, że nie zawiera żadnych wytycznych co do treści aktu wykonawczego, to przekazuje do uregulowania na poziomie podustawowym kwestie, które rzutują zarówno na prawo do sądu (w tym aspekcie, który wiąże się z gwarancją wykonania prawomocnego orzeczenia), jak i ochronę praw majątkowych wierzyciela, który decyduje się na wszczęcie egzekucji sądowej przeciwko rolnikowi prowadzącemu gospodarstwo rolne. Ponadto część rozporządzenia wykracza poza ramy nakreślone przez upoważnienie ustawowe.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt.

Rekomenduje się projekt *ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego*, w którym proponuje się:

- „przeniesienie” do ustawy rozwiązań, które o tej porze były zawarte w *rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie określenia przedmiotów należących do rolnika prowadzącego gospodarstwo, które nie podlegają egzekucji* (Dz. U. poz. 1385); treść proponowanych przepisów niemal wiernie odzwierciedla postanowienia zawarte w rozporządzeniu – wprowadzone zmiany ograniczają się głównie do korekt o charakterze redakcyjnym i terminologicznym, z wyjątkiem określenia terminu przewidzianego na wydanie przez właściwą izbę rolniczą opinii w przedmiocie zasadności wyłączenia spod egzekucji nadwyżki inwentarza żywego bądź przedmiotów w ilości większej niż wynika to z przepisów art. 829¹ k.p.c. (wydłużenie tego terminu z 14 do 21 dni ma urealnić możliwość wydania opinii) oraz wyeliminowania regulacji przewidującej, że przepisów określających wyłączenia spod egzekucji nie stosuje się w razie równoczesnego skierowania egzekucji do wszystkich nieruchomości wchodzących w skład gospodarstwa rolnego prowadzonego przez

dłużnika;

- uchylenie art. 830 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, jako że przepis ten staje się zbędny.

Efektom wejścia w życie przedmiotowej ustawy będzie usystematyzowane – odpowiednio do wymagań płynących ze wzorców konstytucyjnych – regulacji dotyczących zwierząt i przedmiotów, które należą do rolnika prowadzącego gospodarstwo rolne, ale nie podlegają egzekucji. Ponadto projektowana ustawa przyczyni się do większej koherencji systemu prawa i zarazem wzmocnienia ochrony gwarantowanej rolnikom prowadzącym gospodarstwo rolne. Wraz z jej wejściem w życie *rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie określenia przedmiotów należących do rolnika prowadzącego gospodarstwo, które nie podlegają egzekucji* utraci moc obowiązującą.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Nie zachodzi konieczność przeglądu rozwiązań przyjętych w innych krajach członkowskich UE.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt.

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
rolnik prowadzący gospodarstwo rolne, w stosunku do którego komornik prowadzi postępowanie egzekucyjne			<ul style="list-style-type: none">• zmiana źródła prawa, które będzie wskazywać zwierzęta i rzeczy niepodlegające egzekucji• poprawa gwarancyjnego charakteru regulacji na skutek wyeliminowania normy prawnej znoszącej szczególną ochronę w postaci dodatkowych wyłączeń spod egzekucji zwierząt i rzeczy wchodzących w skład gospodarstwa rolnego w razie równoczesnego skierowania egzekucji do wszystkich nieruchomości wchodzących w skład gospodarstwa rolnego prowadzonego przez dłużnika
izba rolnicza			wydłużenie do 21 dni terminu na wydanie opinii w przedmiocie zasadności wyłączenia spod egzekucji nadwyżki inwentarza żywego bądź przedmiotów w ilości większej niż wynika to z przepisów art. 829 ¹ k.p.c.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji.

W dniu 18 listopada 2020 r. projekt został przesłany do zaopiniowania następującym podmiotom: Ministrowi Sprawiedliwości, Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministrowi Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej, Krajowej Radzie Izb Rolniczych, Krajowej Radzie Komorniczej, Sądowi Najwyższemu, Naczelnemu Sądowi Administracyjnemu, Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, Rzecznikowi Praw Obywatelskich, Stowarzyszeniu Sędziów Polskich „IUSTITIA”, Stowarzyszeniu Sędziów THEMIS, Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka, Krajowej Radzie Radców Prawnych oraz Naczelnej Radzie Adwokackiej. Termin udzielenia odpowiedzi wyznaczono do dnia 8 grudnia 2020 r.

Minister Sprawiedliwości, co do zasady, ocenił inicjatywę pozytywnie. Wskazał jednak na potrzebę wydłużenia terminu przewidzianego w projektowanym art. 829² § 2 na wydanie opinii przez izbę rolniczą (z 14 dni do np. 21 lub 30 dni od dnia doręczenia wezwania) oraz na zasadność zobligowania komornika do dołączania do wniosku o wydanie takiej opinii protokołów zajęcia składników majątkowych dłużnika wraz z informacją o łącznej wysokości dochodzonych od dłużnika należności. Minister zasugerował ponadto przesądzenie w ustawie charakteru prawnego wyżej wspomnianych opinii oraz wprowadzenie możliwości ich weryfikacji w drodze dopuszczenia dowodu z opinii biegłego. Dodatkowo w stanowisku Ministra Sprawiedliwości zwrócono uwagę na: negatywne konsekwencje wyłączeń objętych treścią proponowanego art. 829¹ pkt 6, 15 i 16 dla zdolności do zaciągania zobowiązań kredytowych przez poszczególnych rolników, wątpliwości związane z rozwiązaniem przyjętym w art. 829⁵ oraz kwestię poprawności przyjęcia w art. 2 projektowanej ustawy zasady bezpośredniego działania nowego prawa.

Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz Helsińska Fundacja Praw Człowieka poinformowali, iż nie zgłaszają uwag do przedłożonego projektu.

Podobne stanowisko przekazał Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Rzecznik Praw Obywatelskich, przy czym Rzecznik ocenił projekt jako słuszne rozwiązanie, skoro jego idea jest uporządkowanie systemu prawnego.

Krajowa Rada Komornicza wskazała, że zgadza się z argumentacją co do potrzeby wniesienia projektu. Niezależnie jednak od tego Rada przedstawiła szereg uwag. Przede wszystkim podniosła, iż niezasadne jest powielanie w ustawie wszystkich rozwiązań, które dotychczas były zawarte w rozporządzeniu, jako że niektóre z nich były wadliwe. W ocenie Krajowej Rady Komorniczej, wyłączenia zaproponowane w art. 829¹ częściowo dublują wyłączenia z art. 829, zaś niektóre z używanych w projekcie pojęć są terminami zootechnicznymi i dlatego powinny zostać zdefiniowane. Rada stwierdziła również, że w proponowanej regulacji nadużywa się pojęć niedookreślonych, które mogą być źródłem wątpliwości interpretacyjnych. Ponadto negatywnie odniosła się do propozycji wyłączenia spod egzekucji takich składników majątku jak: budynki gospodarcze i grunty rolne, niezbędne do hodowli zwierząt (art. 829¹ pkt 15) oraz budynki gospodarcze magazynowe, składowe, przechowalnie oraz szklarnie, tunele foliowe i inspekty (art. 829¹ pkt 16), gdyż tego typu preferencje w odniesieniu do jednej grupy społecznej nie znajdują uzasadnienia w aktualnie obowiązującym ustroju społeczno-gospodarczym oraz naruszają konstytucyjną zasadę równości. Krajowa Rada Komornicza zaznaczyła przy tym, że przepisy regulujące postępowanie egzekucyjne w administracji nie obejmują tak daleko idących wyłączeń. W tym zakresie więc zasadne byłoby ujednoczenie norm egzekucji administracyjnej i norm egzekucji cywilnej.

Związek Banków Polskich podkreślił, że projekt ma kluczowe znaczenie dla finansowania sektora rolnego. O ile jednak główny cel regulacji zasługuje na poparcie, to rozwiązania szczegółowe, zdaniem Związku, powinny uwzględniać propozycje wypracowane w ramach Zespołu do spraw oceny regulacji prawnych z zakresu ochrony rolników indywidualnych i producentów rolnych, powołanego zarządzeniem Ministra Sprawiedliwości. Dotyczy to rozwiązań będących kopią postanowień § 1 pkt 1 i 2 *rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie określenia przedmiotów należących do rolnika prowadzącego gospodarstwo, które nie podlegają egzekucji*, jako że uniemożliwiają one finansowanie gospodarstw rolnych kredytem bankowym, co w konsekwencji może stanowić realne zagrożenie dla działalności i rozwoju gospodarstw rolnych. W związku z tym Związek zasugerował wprowadzenie odstępstwa od wyłączenia spod egzekucji w sytuacji, gdy dany składnik majątkowy jest przedmiotem zabezpieczenia rzeczowego (hipoteki, zastawu lub zastawu rejestrowego), ustanowionego w drodze umowy. Alternatywnie w opinii przedstawiono propozycję rezygnacji z ograniczeń egzekucji wynikających z projektowanego art. 829¹ pkt 15 i 16.

W dniach 15 grudnia 2020 r. oraz 14 kwietnia 2021 r. Komisja Praw Człowieka, Praworządności i Petycji, Komisja Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Komisja Ustawodawcza przeprowadziły I czytanie projektu. Komisje poparły trzy poprawki, w tym poprawkę wydłużającą do 21 dni termin z art. 829² § 2.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych.

(ceny stałe z 2020 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)
Dochody ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wydatki ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Źródła finansowania												
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Brak wpływu.											

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe.

		Skutki							
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)	
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z 2020 r.)	duże przedsiębiorstwa	0	0	0	0	0	0	0	
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	0	0	0	0	0	0	0	
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	0	0	0	0	0	0	0	
	duże przedsiębiorstwa								

W ujęciu niepieniężnym	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Brak wpływu.
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Brak wpływu.
	gospodarstwa rolne	Przedmiotowa ustawa przyczyni się do wzmocnienia ochrony gwarantowanej rolnikom prowadzącym gospodarstwa rolne, w stosunku do których komornicy prowadzą postępowanie egzekucyjne. Ponadto z uwagi na to, że projekt zakłada derogację normy prawnej, która wyłącza szczególną ochronę gwarantowaną rolnikowi prowadzącemu gospodarstwo rolne w razie równoczesnego skierowania egzekucji do wszystkich nieruchomości wchodzących w skład gospodarstwa rolnego dłużnika, ustawa przyczyni się do wyeliminowania niekorzystnych zjawisk występujących podczas dochodzenia roszczeń przez wierzycieli, jednakże może także oddziaływać na skłonność sektora finansowego do kredytowania gospodarstw rolnych.

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu.

Brak wpływu.

9. Wpływ na rynek pracy.

Brak wpływu.

10. Wpływ na pozostałe obszary.

☐ środowisko naturalne	☐ demografia	☐ informatyzacja
☐ sytuacja i rozwój regionalny	☐ mienie państwowe	☐ zdrowie
☐ inne:		

Brak wpływu.

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego.

Planuje się, że przepisy projektowanej ustawy wejdą w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia ustawy.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Nie zachodzi konieczność ewaluacji projektu ustawy.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.).

Brak